UUTISET

Jotkut kuluttajat vaativat ruokaa, jonka tuottamisessa ei ole syntynyt lainkaan jätettä. **TUTKIJA TAMIRA SNELL, TULEVAISUUSTUTKIMUSLAITOS CIFS**

Tiedosta trendit, jos tuotat ruokaa

Ihminen tarvitsee ruokaa, ja jos ei syö, kuolee. Näin yksinkertaiselta kuulostaa kuluttajan ja tuottajan yhteys. Mutta ei ole.

Kaikki muuttuu: asuminen, elämäntavat, perheet, tieto terveydestä ja ympäristöstä, tekniikka ja logistiikka.

Muutos vaikuttaa siihen, mitä halutaan ostaa ja syödä, ja uusien vaatimusten pitäisi taas näkyä nopeasti kaupan hyllyillä. Siinäpä haastetta tarjonnalle!

Näitä megatrendejä esitteli viime viikolla vientiä edistävän Finpron tilaisuudessa **Tamira Snell** tanskalaisesta tulevaisuustutkimuslaitoksesta CIFS:ta.

Muutokset voivat olla yllättäviä.

”Jos olisin kysynyt, mitä ihmiset haluavat, he olisivat halunneet nopeamman hevosen”, kerrotaan **Henry Fordin** sanoneen. Hän suunnitteli sata vuotta sitten maailman myydyimmän auton.

Köyhät ja naiset vaurastuvat

Yksi markkinoiden mullistaja on maantiede. Kun Kiinaa sekä muuta Aasiaa ja maailmaa katsottiin ennen vain halvan työvoiman näkökulmasta, nyt ne ovat nousemassa kuluttajakastiin.

Raha vaihtaa taskua myös perheissä: Yhdysvalloissa naisten tulojen on arvioitu ylittävän miesten tulot vuonna 2028.

Jos nainen päättää jatkossakin, mitä perhe syö, naisen vaurastuminen voi muuttaa markkinoita.

Designia ja jakamista

Katuruoka ei tarkoita enää vain nakkikioskin antimia, vaan trendikästä ruokaa, trendikästä designia, sosiaalisia tapaamisia ja liikuteltavia keittiöitä.

Vanhoja teollisuushalleja vallataan muotiruualle.

Kauppa on kaikkialla ja koko ajan ihmisten kännyköissä. Kävellessä voi saada täsmätietoa lähialueen tarjonnasta.

Myös rahaa ja ympäristöä säästävä jakamistalous toimii näin: naapurustosta löytää avun se, joka unohti käydä pyhiksi kaupassa, ryhtyi leipomaan ilman munia tai kaipaa jakajia suurelle sopalleen.

Ikääntyneet huomioon

Ihmiset vanhenevat. Jos kehittyneiden eli OECD-maiden asukkaiden keski-ikä oli vuonna 1950 vain 28,6 vuotta, se on nyt noin 40 ja vuonna 2050 jo 51,1 vuotta.

Myös Suomessa on selvitetty, että ikääntyneet suosivat tavallista pehmeämpää, suolaisempaa ja silti hyvännäköistä ruokaa.

He tarvitsevat omia ”ruokaratkaisuja”: helposti nieltävää, tuhdisti ravitsevaa ja silti maistuvaa ruokaa sopivan kokoisissa ja helpoissa pakkauksissa. Näitä on vielä niukasti tarjolla.

37 erilaista perhetyyppiä

Perheet muuttuvat. Tarjolla on nelihenkisen perheen peruspakkauksia, vaikka esimerkiksi Tanskassa on laskettu olevan 37 erilaista perhetyyppiä kaikkine ydin-, pien-, uusio- ja muine perhemuotoineen.

Yksi ihminen voi myös olla monenlainen kuluttaja: tällä viikolla sinkku yksinhuoltaja ja ensi viikolla monilapsisen perheen pää.

Yksin asuminen lisääntyy. Ruotsissa yksin asuu jo lähes puolet väestöstä ja Japanissa 30 ja Yhdysvalloissa 27 prosenttia ihmisistä, mutta Kiinassa vain 7 ja Brasiliassa 10 prosenttia – toistaiseksi.

Pienten talouksien tarpeita tutkitaan erityisesti Belgiassa ja Hollannissa. EU-komissio tukee ruokatrendeihin liittyvää kehitystyötä.

Nopeat muodinmuutokset

Terveys on nopeasti vaihtuvaa muotia: tänään ei hiilihydraattia, huomenna kuitenkin terveellistä kaurapuuroa. Proteiinia, pähkinöitä, punajuurta, broileria, Välimerta, Itämerta, puolukkaa ja mustikkaa.

Vauhti tuo tuotannolle haastetta, sillä viljan kasvu vie aikansa, samoin eläintuotannon muutokset, jalostuksesta puhumattakaan.

Ruokaseurana älyväline

Uusi kuluttaja haluaa laatua, mutta myös helppoa ja tehokasta.

Niinpä pirtelö on nyt smoothie – superruokaa, johon voi tiivistää koko aterian.

”Ja jotkut kuluttajat vaativat ruokaa, jonka tuottamisessa ei ole syntynyt lainkaan jätettä”, Snell sanoo.

Vaativa kuluttaja joutuu myös pulmien eteen: onko parempi ostaa lähellä tuotettua tavallista lihaa vai luomua Brasiliasta?

Tee-se-itse-terveyteen kuuluvat myös älyhaarukat, jotka huomauttavat, jos hotkit tai syöt liikaa.

”On mukejakin, jotka erottavat Pepsin ja Coca-Colan.”

EIJA MANSIKKAMÄKI

KARI SALONEN

Ruoka on jo lähes lääkettä. Nature and You -terveyskaupassa Helsingissä on tarjolla pussikaupalla terveyden ja hyvinvoinnin raaka-aineita, esimerkiksi erilaisia kasviproteiineja.

RUUAN ALKUPERÄ

Kaupunkikanoja ja kattoviljelyä

Ruuan alkuperä ja ympäristö kiinnostavat ihmisiä tulevaisuudessa yhä enemmän.
Suurkaupunkien asukkaat haluavat syödä lähellä tuotettua ruokaa: he kasvattavat vihanneksensa katoilla ja hankkivat oman kanan.
Maan tai maatilan nimi eivät riitä pian kaupassakaan, sillä tulossa ovat kännykällä luettavat QR- (quick response) koodit. Mustavalkoinen koodi johdattaa tilalle saakka näkemään tuotanto-olot ja videolla viljelijä voi kertoa kuluttajalle tuotannostaan.
Kuluttaja näkee kaupan tiskillä hedelmien korjuuolot, tuorelihan tuotantoketjun tai leivän reitin, samoin ravintolassa kalan matkan merestä lautaselleen.
Koodi auttaa tuotteen jäljittämisessä myös pilaantumisepäilyissä.
Suomessa Ruokakesko kertoo kehittäneensä Potwellin kanssa QR-koodia kertomaan Pirkka-perunoiden viljelypaikkakunnan, pakkaamon ja lajikkeen.
Maailmalla koodi kiinnostaa tuottajia ja kauppajätti Tesco käyttää sitä Aasiassa sian- ja siipikarjanlihassa sekä hedelmissä ja vihanneksissa.

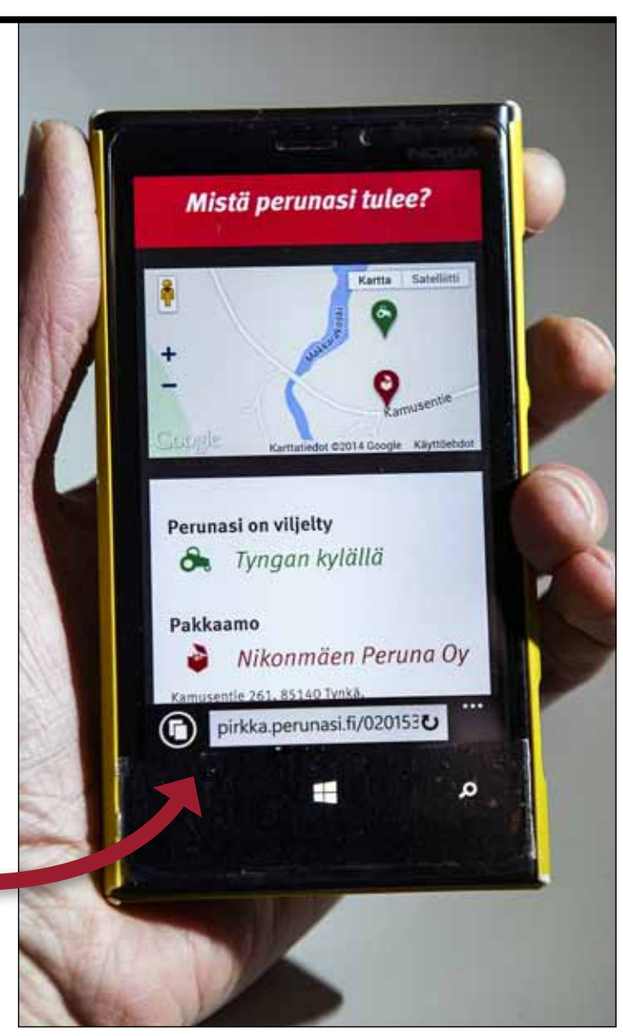

QR-koodi kertoo älypuhelimen haltijalle pakattujen perunoiden alkuperän, lajikkeen, soveltuvuuden ruuanlaittoon, ravintosisällön sekä tilan nimen ja sijainnin kartalla.

Öljyn hinnan lasku tukee Eurooppaa

Kotimaisen kysynnän synkeät näkymät saivat Nordean ekonomistit vetämään talouden ensi vuoden kasvuarvion pakkaselle.

”Kaikki uutiset syksyn jälkeen ovat olleet huonoja, paitsi öljyn hinnan lasku”, Nordean pääekonomisti **Aki Kangasharju** sanoi tiistaina.

Kangasharjun mukaan työvoimakustannuksia pitää leikata vientisektorin kilpailukyvyn parantamiseksi. Radikaaleja keinoja ovat tuntipalkan laskeminen ja lomarahan poisto.

”Jotain nykyistä radikaalimpaa pitää saada aikaiseksi.”

Lisäksi kotimaista ostovoimaa pitää tukea tuloveroa alentamalla.

”Suomessa yritysten tutkimusta ja tuotekehitystä tuetaan saman verran kuin Uudessa-Seelannissa, missä on ainoastaan lampaita”, Kangasharju kärjisti.

Pääomakanta supistuu

Yritysten säästäminen on romahtanut Suomessa nopeasti. Se kertoo kannattavuuden heikentymisestä etenkin kotimaassa.

Suomessa kaikkien sektoreiden yhteenlaskettu säästäminen painui viime vuonna miinukselle, ensi kertaa 20 vuoteen.

Yritysten omistajat ottavat mieluummin osinkoja kuin investoivat.

Toistaiseksi Suomen talouden koko pääomakanta on kasvanut, mutta rakentamisen jäähtyessä pääomakanta uhkaa alkaa kutistua.

”Kohta rakentamisessakaan investoinnit eivät riitä poistojen kattamiseen”, Kangasharju sanoi.

Potkua öljyn hinnasta

Öljyn hinnan lasku tukee maailmantalouden elpymistä.

Jos hinta pysyy alhaisena, sen arvioidaan nostavan globaalia talouskasvua ensi vuonna 0,5–1 prosenttiyksikköä.

”Todennäköinen ylimääräinen talouskasvu on kehittyvissä maissa 0,8 prosenttia, koska ne kaikki ovat öljyntuojia”, Kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n johtaja **Christine Lagarde** sanoi tiistaina Washingtonissa.

Öljyn hinta on laskenut jo kolmanneksen viime kesästä alle 70 dollariin.

Halvempi öljy tukee Kangasharjun mukaan Euroopankin kasvua. Samalla se lisää deflaatiovaaraa.

Maailmantalous kasvuun

Kangasharju uskoo, että Euroopan keskuspankki päättää torstain kokouksessaan yrityslainojen osto-ohjelmasta ja maaliskuuhun mennessä toisesta elvytyspaketista, jossa ostetaan valtionlainoja.

”Jos **(Mario) Draghi** sanoo, että nyt vain odotellaan, euron arvo lähtee varmasti vahvistumaan. Deflaatio on väistämätön.”

IMF arvioi maailmantalouden kasvavan tänä vuonna 3,3 prosentin tahtia, ensi vuonna 3,8 prosenttia. Nordean mukaan 3,8 prosenttiin päästään vasta 2016.

Kangasharjun mukaan ruplan päästäminen kellumaan on avittanut Venäjää.

”Nyt öljyn hinta on ruplissa hyvin vakaa.”

PAULA LIESMÄKI

Nordean talousennuste 2014–2016

	Määrän muutos edellisestä vuodesta, % 2014	2015	2016
Bruttokansantuote	–0,5	–0,3	1,0
Vienti	0,0	1,0	3,7
Tuonti	0,0	0,5	3,0
Investoinnit	–0,9	–0,2	3,1
Yksityinen kulutus	–0,4	–0,3	0,4

TALOUDESTA LYHYESTI

Honkarakenne lomauttaa

Hirsitalovalmistaja Honkarakenne karsii 17 henkilötyövuotta lomauttamalla toistaiseksi. Ensi vuonna yhtiö lomauttaa toimihenkilöitä 90 päivää määräajaksi.

Yt-neuvottelujen kautta Honkarakenne hakee kolmen miljoonan euron säästöjä.

Honkarakenne jatkaa panostuksia Venäjälle, IVY-maihin ja Aasiaan. Näillä alueilla ja Kiinassa nähdään merkittäviä kasvun mahdollisuuksia.

Tupakan automaattimyynti loppuu

Tupakan myynti automaattisista myyntilaitteista loppuu. Myynti kielletään vuodenvaihteesta lähtien lakimuutoksella, josta päätettiin vuonna 2010.

Automaattisella myyntilaitteella tarkoitetaan laitetta, josta asiakas valitsee ja maksaa tuotteen. Päivittäistavarakaupan valintalaitteita saa käyttää vuodenvaihteen jälkeen.

Autokaupan rahoitus ontuu

Suomalaiset lykkäävät uuden auton hankintaa, vaikka joka kolmas omistaja siitä haaveilee. Sopivaa ja edullista rahoitusta ei ole tarjolla.

Danske Bank selvitti suomalaisten olevan haluttomia rahoittamaan autokauppaa pankkilainalla tai osamaksulla. Suosio väheni vuoden sisällä.

Autokauppa näyttää edelleen hiipuvan.

Vihreän teknologian tieltä raivataan kaupanesteitä

Vihreän teknologian viennin tiellä on runsaasti esteitä. Niiden määrä on jopa kasvanut viime vuosina. Kaupanesteiden raivaamiseksi käydään kansainvälisiä neuvotteluja, mutta ne vievät aikaa.

Vihreän teknologian käytön edistäminen on aiheena ajankohtainen maailman seuratessa Perun Limassa käytäviä ilmastoneuvotteluja.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK järjesti aiheesta seminaarin maanantaina Helsingissä.

Polkumyynti ongelma

Vihreän teknologian eli cleantechin kaupanesteistä vain runsas kymmenes muodostuu tullitariffeista.

Johtaja **Leena Mörttinen** EK:sta kertoo, että yleisempiä esteitä ovat muun muassa polkumyynti, kotimaisuusvaatimukset ja valtion pelastustoimenpiteet.

Kaupanesteitä on erityisesti Venäjällä, joka on suomalaisyrityksille tärkeä vientimaa. Vuoteen 2020 mennessä markkinoiltaan suurimmaksi vihreän teknologian vientimaaksi noussee Kiina.

Myös EU-alueella ja Suomessa on vienninesteitä, kuten linjaukset julkisista hankinnoista.

Yleisimmät kaupanesteet G20-maissa
Marraskuu 2008–kesäkuu 2013

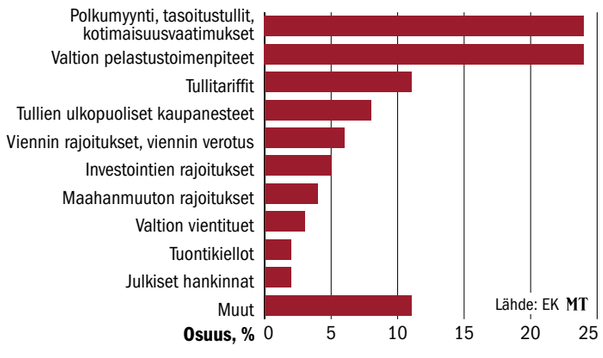

Grahn-Laasonen asialla

Ilmastokokoukseen maanantaina matkustava ympäristöministeri **Sanni Grahn-Laasonen** (kok.) pitää cleantech-alan edistämistä yhtenä tärkeimmistä tavoitteistaan.

Ministeri nimeää vihreän teknologian maailman suurimmaksi bisnesmahdollisuudeksi, jonka on näyttävä myös ilmastoneuvotteluissa. Suuret saastuttajat, kuten Kiina ovat heränneet muun muassa ilmanlaatuongelmiin.

”Myös USA:n markkinat saattavat juosta poliittisen päätöksenteon edellä. Suomenkin pitäisi juosta nyt ja kovaa”, Grahn-Laasonen kannustaa.

Hän näkee, että vientiä edistävän Team Finlandin toimintaa on kehitettävä nopeaksi ja sujuvaksi, etteivät muut maat kiilaa innovaatioillaan ohi. Ministerin mukaan verkosto on valmiina hyödynnettäväksi, mutta vielä pitää varmistaa yrityksiltä, mitä ne odottavat valtiolta.

Esteitä pyritään kaatamaan myös Suomessa, jotta ympäristöteknologian käyttöönotto ei jumittuisi lupaprosesseihin.

Suomalaiset listoille

Osastopäällikkö **Markku Keinänen** ulkoasiainministeriöstä kertoo, että neuvotteluja käydään sekä Maailman kauppajärjestössä että maiden kesken. Luvassa näyttäisi olevan helpotuksia muun muassa Yhdysvaltojen ja Kiinan kauppaan.

Keskeistä vihreän teknologian viennin kannalta on myös palveluiden ja informaatioteknologian vaihdannan helpottuminen.

Vientineuvotteluja varten EU kerää listaa cleantech-alan liiketoiminnasta. Keinänen kannustaa suomalaisyrityksiä pyrkimään listalle innovaatioillaan. Aikaa on huhtikuun alkuun asti. Listaa kerää kaupallinen sihteeri **Malena Sell** ulkoministeriöstä, *malena.sell@formin.fi*.

Tarkoitus on, että kaupan keinot ilmastonmuutoksen torjuntaan voidaan esitellä Pariisin ilmastokokouksessa joulukuussa 2015.

KATJA LAMMINEN

» Suomenkin pitäisi juosta nyt ja kovaa.«

SANNI GRAHN-LAASONEN